

Η ΕΙΔΩΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΤΙΠΟΤΕ (του Γιάννη Ζήση)

✘ Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, σ' όλη την διάρκεια του στοχασμού, το πρόβλημα της μεγέθυνσης και της διαμεσολάβησης του ασήμαντου, μέσα από το μηδαμινό, το κάτω και του μέτριου, η διαμεσολάβηση και η αντιπροσώπευσή του μέσα από το παραφουσκωμένο τίποτε, παραμένει ένα από τα μεγαλύτερα ζητήματα στρέβλωσης του πολιτισμού και της έννοιας της αντιπροσώπευσης.

Ακριβώς αυτή η επιλογή του τίποτε, αποδεικνυόταν τόσο σαν η αυτοειδωλοποίηση του κυρίαρχου όσο και σαν η επιλογή των κυριαρχούμενων. Ο Νίτσε, αλλά και νιτσεϊκά ο Μπωτριγιάρ, μίλησαν για την γοητεία του κενού. Είναι ένα κενό που δεν νοείται με την βουδιστική ενάργεια ή ως χώρος – οντότητα, ως πεδίο συνάντησης των όντων, αλλά ως περιεχόμενο χωρίς ύπαρξη και ποιότητα.

Ανέδειξαν αυτό το κενό, σε βάθρο επιλογής του αβυσσαλέου ναρκισσισμού. Αυτή την επιλογή, του αβυσσαλέου ναρκισσισμού, την βλέπουμε να διαβαίνει στην ιστορία, την πολιτική και τα μέσα ενημέρωσης. Κατά καιρούς, παίρνει αυτή την μυθική διάσταση και την παροδική μυθικότητα των υποψηφιοτήτων που ζητούν να εκπροσωπήσουν την ανθρώπινη παρουσία και υπόσταση στην ιστορία.

Μια τέτοια περίπτωση διεκδίκησης εκπροσώπησης της ανθρώπινης υπόστασης στην ιστορία, αποτελεί και η πρόσφατη υπο την γυναικεία και νεαρή ιδιότητα η υποψηφιότητα για την αντιπροεδρία των ΗΠΑ. Αυτό συμβαίνει σε μια πολύ νευραλγική ιστορική περίοδο της ανθρωπότητας, στο ηγεμονικό κράτος της Υδρογείου, στο οποίο διασταυρώνονται οι ωμότητες των συμφερόντων, της ισχύος και των μη επαρκώς μαζικά νοήμωνων ανθρώπων απέναντι στο Είναι και στο Περιβάλλον. Οι συστηματοποιημένες αυτές ωμότητες εξουσίας, προσποιούνται ότι

είναι ευφυείς και έχουν την αλαζονεία ως έμβλημα τους. Αυτή η ζωική προσποίηση και η τάση της ζωικότητας να αισθανθεί τον εαυτό της ως θεότητα, καθώς δεν μπορεί να την αισθανθεί με βάση την κατανόηση του Είναι, προβάλλει ως ωμότητα και βαρβαρότητα. Αυτό συμβαίνει όπως ακριβώς ο θηρευτής με τα όπλα του, ή όπως αυτός που προσεύχεται στον θεό για τους πετρελαιοαγωγούς της Αλάσκας, ή για τον πόλεμο της χώρας του σε άλλες χώρες, ξεχνώντας, διαγράφοντας και εκμηδενίζοντας τους άλλους.

Εδώ, υπάρχει μια σύγχυση, μεταξύ ισχύος και ευφυΐας. Κάποιοι δεν έχουν συλλάβει ότι το τέλος της ισχύος είναι η τραγωδία, γιατί η ισχύς δεν μπορεί να αυτοσυντηρηθεί χωρίς θεμελιώδη νόηση. Οι στρατηγικές των συμφερόντων, δεν είναι νόηση αλλά ζωικός μηχανισμός. Δεν είναι η συνείδηση του εαυτού, είναι η εκμηδένισή του σ' αυτό το όργιο της παροδικότητας.

Μέσα λοιπόν σ' αυτό το όργιο της παροδικότητας οικοδομείται η επικαιρότητα. Φυσικά και η προεκλογική επικαιρότητα των μέσων μαζικής ενημέρωσης της χώρας που ονομάζεται ΗΠΑ και κυβερνάει έναν πλανήτη, στον 21^ο αιώνα για τους Χριστιανούς, στην Χ χιλιετία και εκατονταετία για τους Εβραίους, για τους Μουσουλμάνους κλπ. Κάπως πιο ορθολογικά είναι τα ημερολόγια των Ινδουιστών και των Βουδιστών αλλά και αυτά με κάποια μυθική αφετηρία. Οι ΗΠΑ κυβερνάνε έναν πλανήτη, ο οποίος θα δοκιμαστεί πολύ σκληρά μέσα από αυτή την τεχνολογική οργάνωση του ανορθολογισμού όπως θα έλεγε και ο μακαρίτης Μαρκούζε. Αυτή η χώρα διεκδικείται να κυβερνηθεί από ένα πρώην δήμαρχο μιας κωμοπόλεως ελληνικού μεγέθους. Μέσα από προσευχές για το πετρέλαιο, από μια κυβερνήτη μιας πολιτείας χιονισμένης σαν τα παραμύθια και μέσα από τα παραμύθια των καλλιστείων και των μέσων ενημέρωσης που δουλεύουν με αυτό το όργιο της παροδικότητας, το οποίο οντοποιούν ως επικαιρότητα.

Ερχόμαστε μπροστά στο ιστορικό σταυροδρόμι της ανθρωπότητας, στον 21^ο αιώνα. Σε μια εποχή που σε ανάλογη θέση υποψηφιότητας, θα έπρεπε να ήταν αναγνωρισμένες δημοκρατικά, ηγετικές

φυσιογνωμίες του μεγέθους του Homo Universalis, των παγκόσμιων ανθρώπων. Στο σταυροδρόμι μιας ανθρωπότητας που θα έπρεπε να είχε αναλάβει στα χέρια της, με υπεύθυνη θέληση, την ελευθερία για τον εαυτό της και την αειφορία του πλανήτη. Σε μια ανθρωπότητα, που θα έπρεπε όχι απλώς να είχε ένα όνειρο ελευθερίας, αλλά και θα μπορούσε να είναι ελεύθερη, από τα τέρατα των συμφερόντων, που αποτελούν μια αβυσσαλέα νεοπλασματική λαίλαπα, που έχει προβάλλει πάνω της και την βαμπιρίζει.

Που είναι ο «άνθρωπος του δρόμου»; Που είναι ο στοχαστής άνθρωπος να υψώσει το βλέμμα, να επικαλεστεί τον εαυτό ή τα βάθη του εαυτού του, να σηκώσει το χέρι ή να σφίξει το χέρι με τον συνάνθρωπο; Που είναι αυτή η οντότητα που λέγεται άνθρωπος και που συνιστά την πολύ μεγαλύτερή της που αποκαλείται ανθρωπότητα και κυριαρχεί στον πλανήτη; Πώς αυτή η οντότητα κυριαρχείται από την μηδενική ή ορθότερα αρνητική μετριότητά της, υποβιβάζοντας την ίδια την μετριότητα σε μηδενικότητα και αρνητικότητα; Αυτό δεν παραμένει ένα μυστήριο; Δεν είναι ένα πολύ μεγάλο μυστήριο, η πολιτική γοητεία και αυτό το τρομερά φτωχό και μηδαμινό ο όποιο αποτέλεσμα των εκλογών; Τι έρχεται να προσθέσει στο όραμα και στην ζωή της δημοκρατίας; Τι γνωρίζουν οι ουτιδανοί της γνώσης για «Freddy Mac» και «Fannie Mae», την γεωγραφία του πλανήτη, τα αδίστακτα «αέρια του θερμοκηπίου».

Τι γνωρίζουν για το χριστιανικό βάθος και το εξισώνουν δημοσιογραφικά με τη Σάρα Πέϊλιν ως «περισσότερα μωρά, τα περισσότερα όπλα και περισσότερο Ιησού»; Ποια είναι η σχέση του Ιησού με τα όπλα, όταν στον κήπο της Γεσθημανή, ζήτησε αποπλισμό από τον έναν εκ των μαθητών Του απέναντι στην Φαρισαϊκή φρουρά και στον καταδότη Ιούδα; Τι γνωρίζουν; Πολύ δε μάλλον περισσότερο καθώς βρίθουν αντιφάσεων τα βιογραφικά αυτών των ανθρώπων. Και όμως! Μια μετρία εμφάνισης φυσιογνωμία είναι το είδωλο των μαζών. Γίνεται είδωλο των μέσων ενημέρωσης. Θα παρέμενε ως τέτοιο είδωλο αν βροντούσαν τόσο άπληστα τα «κανόνια» της Αμερικανικής οικονομία και το σχέδιο Πόλσον;

Αυτός είναι επαναλαμβανόμενος θρίαμβος των κανόνων της Χιτλερικής δημαγωγίας. Ας μην ξεχνάμε τους επτά κανόνες της δημαγωγίας που υπάρχουν στο «Αγών μου» και ας μην ψάχνουμε σε περιφερειακούς ταραξίες τον Χίτλερ. Αυτός ήταν στο κέντρο μιας Μεγάλης Δύναμης. Εκεί δουλεύονται οι τέλειες τεχνικές της επικοινωνίας και οι μεγάλες παραισθήσεις. Έτσι αρχίζει ο δρόμος για αυτούς τους συλλογικούς Μάκβεθ. Έτσι αρχίζει ο δρόμος για την πτώση του Οιδίποδα. Το παραλήρημα των μέσων ενημέρωσης με την ειδησεογραφία πόσο υπηρετεί την δημοκρατία πια; Ας γίνουμε ειλικρινείς. Η δημοκρατία χρειάζεται περισσότερη σιγή, περισσότερη σιωπή. Δεν χρειάζεται τα τύμπανα των μέσων ενημέρωσης ή τις «δυνατές εικόνες» για τα αδύναμα μυαλά.

Ας μην ξεχνάμε τους τυμπανιστές της Νυρεμβέργης. Υπάρχει και η άλλη όψη της πολιτικής γοητείας, της ενδεδυμένης με όλο τον διάκοσμο της κοινωνίας του θεάματος. Εξάλλου ακόμη και τις μεταφυσικές λιτότητες του Χριστού, κάποιες θρησκευτικές οργανώσεις και άλλοι τινές, τις κάνουν σούπερ-σταρ, εμπόρευμα χολυγουντιανό, ή ακόμη και Γούντστοκ που μπορούν να το πουλάνε πολιτικά.

Ας μην ξεχνάμε ότι και η ροκ είναι πια επικοινωνιακή κουλτούρα των αγοραίων θρησκειών μας.

Έτσι λοιπόν τίθεται ένα πολύ μεγάλο «quo vantis», από την αντίθετη πλευρά, για την δημοκρατία, για τα μέσα ενημέρωσης, την πολιτική και τον άνθρωπο ως οντότητα. Όμως δεν υπάρχουν αυτιά να το ακούσουν και μέσα για να το πουν. Σε αυτό το σύγχρονο πανδαιμόνιο θορύβου, έχουν κορεστεί τα αυτιά από την παραίσθηση και την υποκρισία. Αυτό το όργιο της επικαιρότητας, που λέγεται ενημέρωση, επικοινωνία, και «μοντέρνος άνθρωπος», ανάθεμα κι αν άγγιξε κάτι από τον Διαφωτισμό. Ανάθεμα και αν διάβασε κάτι από κλασική σκέψη αυτός ο σύγχρονος άνθρωπος. Έτσι γινόμαστε ουτιδανοί. Ο ουτιδανός στους ουτιδανούς στρέφεται. Αυτό όμως δεν αποτελεί άλλοθι για τον φασισμό ή τον όποιο ολοκληρωτισμό. Ο ολοκληρωτισμός όπως πολύ καλά έλεγε ο Γιάσπερς είναι θέμα του μαζικού πολιτισμού. Εξ άλλου ο κάθε

ολοκληρωτισμός πάντα διενεργούσε την θεοποίηση του κενού, του μηδέν και του τίποτε και προσπαθούσε να υποκαταστήσει το Είναι με το τίποτε. Γιατί λοιπόν αυτή η γοητεία του τίποτε;

Θα αναφέρουμε επτά λόγους αφιερωμένους στους διαμορφωτές γνώμης και στους κατασκευαστές ηγετών και υπηκόων. Αυτοί μπορούν να επαναπαύονται στις εφήμερες δάφνες τους από την Αμερική της όποιας θρησκοληψίας και της οργιώδους παράστασης, έως το Ιράν και από το Ιράν έως την Ιαπωνία και σ' όλη την υδρόγειο. Δεν θα κάνουμε το λάθος να πούμε ότι αυτά τα φαινόμενα εμφανίστηκαν για πρώτη φορά ή μόνο σε αυτή τη χώρα. Υπήρχαν πάντα.

Στην Ελλάδα ειπώθηκε το “Ανθ’ημών, Γουλιμής” και στην Ελλάδα επίσης διαβλέπουμε την λατρεία των μέσων ενημέρωσης και του κενού, που φέγγει μέσα από την δική μας απώλεια φωτεινότητας και την προσάυξηση του δικού μας σκοταδιού.

Το πείσμα της θέωσης του τίποτε, η εντροπία των μέσων, των διαμεσολαβητών και των διαμεσολαβούμενων δεν είναι ο σωτήρας του 21^{ου} αιώνα. Το τίποτε ως επιλογή μας, είναι η σαφής καταστροφή μας. Μέσα στο τίποτε πρέπει να συμπεριλάβουμε και τις ωραίες ρητορείες καθώς πολλά προοδευτικά λεγόμενα παραμένουν ρητορείες.

Κανείς δεν εργάζεται για την απώθηση και εξόντωση του τίποτε, μέσα στον εαυτό του. Ακόμη και αυτοί που είναι αντίπαλοι του μετριότερου, του ασημαντότερου, του μικρότερου, του μηδαμινότερου, στρατηγούν με βάση το δικό τους όραμα του τίποτε. Το παιχνίδι παίζεται με τον ανταγωνισμό στο γήπεδο του τίποτε, στην εικόνα, στο χαμόγελο που δεν έχει ψυχή, στην αγκαλιά που δεν έχει αγάπη, στο ηλίθιο βλέμμα που κοιτάζει απλανώς και το χέρι που δείχνει, γνωστό από όλες τις πολιτικές συναντήσεις ενώπιον δημοσιογράφων. Με απλανές βλέμμα που προσποιείται την αναγνώριση του άπειρου μέσα στο πλήθος ενώ αυτό βυθίζεται μέσα στο σκοτάδι, στο μάτι του Άρχοντα του τίποτε, για να θυμηθούμε και λίγο τον «Άρχοντα των Δαχτυλιδιών».

Επτά λόγοι για τους οποίους το τίποτε είναι τόσο κυρίαρχο

Υπάρχουν επτά λόγοι για τους οποίους το τίποτε είναι τόσο κυρίαρχο. Είναι τόσο κυρίαρχο που κυριαρχεί ακόμη και σε αυτούς που ανταγωνίζονται το τίποτε των άλλων τιποτένιων. Έτσι προσανατολίζει τόσο το γήπεδο όσο και τους κανόνες μόνιμα σε αυτό το τίποτε. Προσανατολίζονται όλοι οι αδύναμοι και αδύνατοι στο να μπορέσουν να πουν ένα όχι στο τίποτε, ολοκληρωμένο και ακέραιο. Όσοι επιδιώκουν να αρθρώσουν κάτι αληθινό πρέπει να είναι έτοιμοι αν χρειαστεί να πουν το δικό τους «τετέλεσται» απέναντι στο πλήθος που μάζεται στη λατρεία του τίποτε.

1. **Ο πρώτος λόγος** συνίσταται στο ότι το τίποτε μας δημιουργεί την ψευδαίσθηση ενός όντος που διαφεύγει από τον θάνατο, γιατί ακριβώς είναι το τίποτε το άγονο μηδέν. Δεν είναι το μηδέν της Άλγεβρας Μπουλ. Είναι το άγονο μηδέν. Δεν είναι το μηδέν που προστίθεται σε άλλους αριθμούς. Είναι το χωριστικό, το ρατσιστικό, το μοναχικό μηδέν. Η υποκατάσταση λοιπόν του όντος από το τίποτε γίνεται επιλογή μας. Είναι μια πηγή ψευδαίσθησης και εξομοίωσης του όντος με την εκμηδένιση. Μια προσομοίωση με τον θάνατο και την ψευδαίσθηση της υπέρβασής του. Το τίποτε ως το άγονο μηδέν είναι αντιμέτωπο με τον θάνατο. Εσείς πιστεύετε ότι προσπέρασε ποτέ το φάντασμα αυτό που λέγεται τίποτε, το άγονο αυτό μηδέν, τον θάνατο; Αντίκρισε ποτέ την διάρκεια, την αιωνιότητα;

2. **Ο δεύτερος λόγος** συνίσταται στο ότι το τίποτε, είναι κοινό μας είδωλο και κτήμα. Δεν περιφέρεται ως ατομικότητα. Δεν είναι εαυτός, δεν Είναι. Άρα μας χωράει σαν κτήτορές του. Είναι το πορνείο μας.

3. **Ο τρίτος λόγος** είναι ότι το τίποτε είναι κενό ηχείο κατ' αντιστροφή του Λόγου που σωματοποιείται. Εκφέρει έναν ανόητο ήχο, αποτελεί το πυρήνα του άνοος και το αμάρτημά του.

4. **Ο τέταρτος λόγος** είναι ότι το τίποτε είναι υποκείμενο και υποχείριό μας κατά φαντασία μας, γιατί δεν υπάρχει. Όμως δεν

μπορεί να χειραγωγηθεί το τίποτε γιατί δεν υπάρχει.

5. **Ο πέμπτος λόγος** είναι γιατί το τίποτε είναι μη αντικείμενο. Δεν μπορεί να σταθεί απέναντι μας. Δεν είναι αντικείμενο. Δεν αντίκειται σε μας. Δεν υπάρχει διαλεκτική σχέση ανάμεσα σε μας και σε εκείνο. Στην διαλεκτική σχέση πρέπει να μάθουμε και να επικοινωνήσουμε. Εδώ, δεν χρειάζεται. Είμαστε στον απόλυτο ναρκισσισμό μας.

6. **Ο έκτος λόγος** είναι γιατί το τίποτε είναι η ευκολία, η ευκαιρία και το εμπόρευμά μας, είναι αγοραίο. Βολεύει στην αγορά και συναλλάσσεσαι με αυτό. Έχει άπειρη συμβολική χωρητικότητα. Λέει κάποιος το όνομα ενός θεού ή ενός ιστορικού προσώπου και αισθάνεται ότι επικοινωνεί μαζί του και ας είναι απών, και ας είναι τελείως μακράν. Λέει το όνομα Θεός, Αλλάχ, Ελωϊμ, Χριστός, Μωυσής, Μωάμεθ, Βούδας, Κρίσνα, λέει ονόματα και τα έχει σαν διαβατήριό του, σαν συναλλαγή του, είτε πηγαίνει στον Άδη, είτε πηγαίνει στην φαντασία του. Είναι εμπόρευμα τα πάντα δηλαδή. Αυτό δεν αφορά μόνο θρησκευτικά ονόματα και έννοιες αλλά κάθε τι που δουλεύεται στη μόδα της επικοινωνίας.

7. **Ο έβδομος λόγος** είναι γιατί, το τίποτε είναι το εγγύτερό μας, το διαρκές μας θέατρο. Είναι εύκολο να παίζουμε ρόλους με βάση την πλαστικότητα που μας δίνει αυτή η σχέση με το τίποτε. Αυτή η σχέση χωρίς σχέση, δεν έχει καμία αξιοπιστία, υπόβαθρο και υπόσταση, δεν είναι ούτε καν γίνεσθαι. Είναι μια εικονική «μπελ-επόκ», γι' αυτό και βολεύει τόσο τα μέσα επικοινωνίας, όσο και όλους.

Αν λοιπόν δεν μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε το τίποτε, όπως αναφέρεται στο βιβλίο του Έντε: «Ατέλειωτη ιστορία» που γυρίστηκε και στον κινηματογράφο με τίτλο «Never ending story» ή «Ιστορία δίχως τέλος», με την ελευθερία που μας υποστασιοποιεί απέναντί του μέσα από την θέληση, την εγγενή ύπαρξη και το εγγενές Είναι, συνειδητοποιώντας με αυτή την διαμεσολάβηση που γίνεται ανάμεσα στο Είναι και σε μας, μέσα από την συνείδηση δηλαδή, μια βαθιά αίσθηση Παρουσίας, τότε

επειδή έχουμε δημιουργήσει έναν τρομερό πληθωρισμό στο τίποτε, πρέπει να υποθέσουμε ότι όλες αυτές οι φούσκες κάποια ώρα θα χρεοκοπήσουν σε μια μετωπική με την πραγματικότητα, θα εκραγούν και αυτή θα είναι η ώρα της τραγωδίας.

Φαίνεται πώς μπορεί να φανταζόμαστε πώς είναι μονίμως κοντά μας και απολύτως διαθέσιμο το τίποτε, αλλά εμείς όλο και πιο πολύ πλησιάζουμε στον τοίχο της τραγωδίας, στο πραγματικό «τείχος των δακρύων», έχοντας χάσει την πραγματική υπόσχεση, την Επαγγελία του Είναι μέσα μας. Αυτή η απώλεια της υπόσχεσης του Είναι μέσα μας, μας καθιστά έκπτωτους της δημοκρατίας και της πολιτείας, έκπτωτους της ιδέας, ακόμη κι αν δουλεύει ρολόι αυτή η γοητευτική αντιπροσώπευση, ο κοινοβουλευτισμός, η επικοινωνία και όλα τα άλλα.

Δεν υπάρχει τίποτε το ιερό και το υπερβατικό μέσα στο τίποτε, γιατί ακριβώς είναι το τίποτε. Ή διαφορετικά, γιατί, το τίποτε δεν Είναι, κι όλο και πιο πολύ καλούμαστε να επιλέξουμε ανάμεσα στο Είναι και στο τίποτε.

Αν δεν μπορέσουμε να διακόψουμε τον θρίαμβο του τίποτε και να αρθρώσουμε τον φιλοσοφικό και τον ψυχολογικό λόγο της δημοκρατίας και της πολιτείας, του εαυτού μας, της παρουσίας μας, τότε από μόνη της αυτή η προσχώρηση στο τίποτε θα μας εκμηδενίσει. Η προσχώρησή μας στο επινοημένο τίποτε καθιστά τελικά απόλυτους ρυθμιστές τα γεγονότα και όχι εμάς.

Τότε η ιστορία γίνεται ένα τέλμα αβουλίας, ανελευθερίας και εξαφάνισής μας. Η αυτοματοποίηση μέσα στο τίποτε και η ιστορική βιομηχανοποίησή του, μας εξοντώνει μέσα από την βαρβαρότητα των γεγονότων. Τα γεγονότα, χωρίς την συνείδηση του εαυτού μας, είναι βαρβαρότητα.

Κάποιοι θέλουν να μεταφέρουν την απόφαση, όλο το δυναμικό απόφασης, στον αυτοματισμό των γεγονότων και στην διαδοχή των γεγονότων. Έτσι, αυτά γίνονται είδωλα της εκμηδένισής μας και συμπεριφερόμαστε χωρίς λόγο καθαρά αντανακλαστικά. Με αυτό τον τρόπο η γοητεία των γεγονότων μας εκμηδενίζει.

Μπορεί «ο τυφώνας Σάρα Πέιλιν» να κόπασε μπροστά στην ηφαιστειακή και τεκτονική κρίση της Αμερικανικής οικονομίας όμως αυτό δεν έγινε ούτε από την πολιτική ωριμότητα του κοινού, ούτε από την ποιοτική και ηθική επάρκεια των δημοσιογράφων και των ΜΜΕ. Έγινε επειδή ακριβώς έφερε μια μεγάλη κρίση, ένα Πραγματικό Γεγονός – η Έκρηξη από τις Μεγάλες Οικονομικές Φούσκες, επειδή κατέρρευσε η κορυφαία και διαρκής Λατρεία του Τίποτε, τουλάχιστον για ένα χρονικό διάστημα.

Γιάννης Ζήσης, Συγγραφέας

Σκίτσο: Γιώργος Μαυρουλέας

3/10/2008

(solon.org.gr)